

Petra Bodén

MELODI, TALRYTM OCH SPRÅKLJUD I SVENSKA MULTI-ETNOLEKTER

Melody, rhythm and speech sounds in Swedish multiethnolects

Adolescents' pronunciation and prosody in three Swedish multilingual urban settings – Malmö, Gothenburg and Stockholm – is described. A set of listening tests has been run with the purpose of having adolescents of the same age as the recorded speakers identify suitable speech data for the description. The results of the listening tests furthermore serve to confirm previous claims of foreign-sounding pronunciation among adolescents without immigrant background. Listeners' ability to distinguish the multiethnolects from other varieties spoken by adolescents and listeners' awareness of the multiethnolects' characteristics is discussed.

The speech of the 24 identified speakers of so-called Rosengård Swedish, Gårdstenish and Rinkeby Swedish is then analyzed and compared with one another as well as with other regional varieties. The results give some first insights into what is characteristic of the adolescents' speech as compared to other varieties in the same region, and how the adolescents' speech in the three urban areas differ from each other. Possible reasons for the phonetic similarities also found across speakers in the three areas are discussed, as well as the finding that the strongest markers of regional identity are lacking in the multiethnolects.

1 Inledning

Det finns ett stort intresse för svenska dialekter bland allmänheten i dag. Om det vittnar inte minst kvällspressens återkommande dialektomröstningar som engagerar tiotusentals läsare. Det växande intresset inkluderar emellertid inte någon utbredd acceptans av de olika regionala sorters svenska som talas av ungdomar. I insändare och debattartiklar uttrycks istället sedan länge en stark oro över ungdomars språkbruk (Kotsinas 1991). Den utländskt klingande "rinkebysvenskan" utpekas speciellt ofta – men felaktigt (Thelander & Josephson 2006) – som ett hot mot svenska språkets framtid.

Alltsedan 1980-talet har den så kallade rinkebysvenskan både omtalats och hörts i massmedierna. Den används inte längre bara i musik- och sport-sammanhang, där många av oss kanske först mötte den, utan finns nu också i barnprogram, på teaterscenen och i skönlitteraturen (Källström 2010). Dess avtryck i svensk tidningstext och litteratur är så stort att den gav upphov till två nya ord i den senaste upplagan av Svenska Akademiens ordlista (2006): *guss* (flicka) och *keff* (dålig). I Gösta Bruces (2010) aktuella beskrivning

över den moderna svenskans fonetiska geografi är "förortssvenskan" en av de nya språkvarieteter som avhandlas.

Huruvida "rinkebysvenskan" och dess motsvarigheter i andra stadsområden kan anses vara nya svenska dialekter ifrågasätts emellertid i såväl forskarvärlden som bland den språkintresserade allmänheten. Invändningarna har att göra dels med svårigheterna att skilja dem från inläraarsvenska och brytning (Eriksson 2000, Witt-Brattström 2006), dels med språkvarieteternas ofullständiga etablering bland alla invånare i områdena där de talas (Kotsinas 1988, Fraurud & Bijvoet 2004).

1.1 Ungdomars språkbruk i storstadsmiljöer

"Rinkebysvenskan" har motsvarigheter på många håll i Sverige, vilket den mer övergripande benämningen förortssvenska försöker fänga. I Göteborg, exempelvis, talar ungdomar "gårdstenska", "hjällbospråk" och "angeredska" och i Malmö "rosengårdssvenska" eller "rosengårdska". Liknande språkvarieteter finns också på mindre orter. I Lund talas till exempel "fladden", en utländskt klingande sydsvenska som fått sitt namn av stadsdelen Norra Fälåden.

Språkvarieteterna kan beskrivas som en sorts svenska som talas på ett "utländskt" sätt utan att det för den skull rör sig om inläraarsvenska. Det finns emellertid en uppenbar koppling till inläraarspråk och brytning. Ungdomarna, som huvudsakligen bor i stadsområden med en hög andel invandrade invånare, lånar in ord, talmelodier och språkljud från andra språk till sin talade svenska. Till skillnad från i talet hos någon som bryter är det emellertid inte nödvändigtvis talarens förstaspråk som färgar svenskan. De "främmande" dragen tycks komma från flera språk, och vissa talare har svenska som (enda) förstaspråk (Kotsinas 1990, Bijvoet 2003). I flera studier har det också framkommit att talarna av denna utländskt klingande svenska även talar en mer standardnära svenska (Kotsinas 2000, Bijvoet 2003). Med hjälp av djupintervjuer och enkäter i Stockholmstraktens förorter har Fraurud och Bijvoet (2004) fastslagit språkbrukets två huvudfunktioner: 1) en markör av gruppidentitet (som avgränsar gruppen inåt) och 2) ett avståndstagande från andra ungdomsgrupper alternativt det etablerade majoritetssamhället (som avgränsar gruppen utåt).

Förutom ovan nämnda beteckningar refereras varieteterna också till som svenska på mångspråkig grund (Ekberg 2007) och multietniskt ungdomsspråk (Källström & Lindberg 2011). Termen multietnolekt, som först användes av Quist (2000) för att beskriva en dansk motsvarighet till rinkeby-svenskan, är föremål för debatt i forskarsamhället (Svendsen & Quist 2010).

Genom att kalla varieteterna för multietnolekter impliceras, bland annat, att varieteterna liknar regionala eller sociala varieteter genom att inte helt överges av talarna när de blir vuxna (Fraurud & Bijvoet 2004). Fraurud och Bijvoet menar att dagens rinkebysvenska, så som den beskrivs av talarna själva, tydligt hör ungdomen till, men att det är en öppen fråga om ungdomsspråket på sikt kan utvecklas till något som mer liknar en regional eller social dialekt. Som fonetiker har jag emellertid svårt att föreställa mig att en språkvarietet, som inte bara har lexikala och grammatiska drag utan också sina egna prosodiska mönster, helt överges i vuxen ålder. Jag väljer därför att följa Gösta Bruces linje i *Vår fonetiska geografi* (2010: 225–226) och betraktar tillsvidare rinkebysvenskan och dess motsvarigheter som just framväxande dialekter eller sociolekter. Som förklaring till prosodins speciellt "efterhängsna" natur citerar jag Eva Gårding (1974: 13):

[...] det kan kännas som ett svek mot jaget att lämna sina invanda prosodiska mönster och övergå till nya. Tvånget att intonera på ett främmande sätt känns som ett ingrepp i personligheten.

1.2 Forskningsprojektet *Språk och språkbruk bland ungdomar i flerspråkiga storstadsmiljöer (SUF)*

Forskningsprojektet *Språk och språkbruk bland ungdomar i flerspråkiga storstadsmiljöer* (finansierat av Riksbankens Jubileumsfond 2001–2006) inbegrep 20 forskare från Lunds, Göteborgs och Stockholms universitet som i olika skeden bidrog till projektet på olika sätt (Källström & Lindberg 2011). Projektet hade som övergripande syfte att närmare analysera, beskriva och jämföra ungdomsspråk och dess bruk bland tonåringar i områden med mycket hög andel invånare med utländsk bakgrund i Göteborg, Stockholm och Malmö. Projektet syftade till att dels identifiera och beskriva varieteterna, dels undersöka de sociolingvistiska och inlärningsmässiga aspekterna av ungdomarnas språk och språkbruk. I den delstudie som redogörs för här beskrivs och analyseras varieteternas uttal: språkmelodi (ord- och satsmelodi), talrytm och uttal av enskilda språkljud.

1.3 Undersökningens syften

Undersökningens huvudsyfte är att beskriva uttalet i de utländskt klingande språkvarieteter som talas av ungdomar i Sveriges tre största stadsområden: Malmö, Göteborg och Stockholm. Ungdomar i de tre storstadsområdena ombads lyssna på korta inspelningar och identifiera talare av så kallad

rosengårdssvenska (i Malmö), gårdstenska (i Göteborg) och rinkebysvenska (i Stockholm). Prosodin och uttalet av enskilda språkljud hos de identifierade talarna undersöktes därefter och beskrivs nedan.

I analysen av uttalsdragen redogör jag för observerade likheter och skillnader mellan multietnolekterna och andra varieteter på samma ort samt mellan multietnolekterna. Jämförelserna syftar till att belysa multietnolekternas urskiljbarhet och deras koppling till brytning. De ligger också till grund för en hypotes om de faktorer som påverkar vilka språkdrag som sprids och får fäste i multietnolekterna.

2 Talmaterial och metoder

2.1 Taldatabas

Talmaterialet kommer från den taldatabas som insamlades av SUF-projektet. Under läsåren 2002–2003 och 2003–2004 insamlades jämförbara data på skolor i Malmö, Göteborg och Stockholm. Elever på två gymnasieskolor i Göteborg och tre gymnasieskolor vardera i Malmö och Stockholm spelades in. Samtliga elever som ville medverka i projektet spelades in. De 222 informanterna är ungdomar i 17- och 18-årsåldern som under de aktuella åren gick det andra och tredje året på gymnasiet i samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga program. Inspelningarna består av både förberett och spontant tal: inspelade intervjuer med informanterna, inspelade muntliga presentationer inför klassen, klassrumsinspelningar, inspelade styrda och fria gruppdiskussioner mellan elever samt egeninspelningar.

Det första steget i arbetet med att göra en beskrivning av multietnolekternas uttal var att identifiera talare av multietnolekt. Med talare av multietnolekt avses här en person som behärskar multietnolekt. Därmed inte sagt att hon eller han alltid talar multietnolekt. Taldatabasen innehåller, som nyss nämdes, tal från samtliga elever som önskade medverka i de utvalda klasserna på skolorna. Den innehåller med andra ord troligtvis inte bara inspelningar av multietnolekt. En beskrivning av multietnolekterna som baseras på ett urval av talare som vi väljer utifrån våra arbetshypoteser om varieteterna, riskerar att bli cirkulär. Med detta i åtanke konstruerades de lyssningstest som beskrivs nedan.

2.2 Lyssningstest

Trettio sekunder långa ljudfiler extraherades ur SUF-projektets taldatabas. En knapp tredjedel av talarna i databasen fick bidra med ett eller två talprov vardera till lyssningstesten. De 62 talarna valdes på ett sådant sätt att lyssningstesten innehöll talprov från: 1) talare med svenskfödda föräldrar, 2) svenskfödda talare med utlandsfödda föräldrar (så kallade andra generationens invandrare) och 3) utlandsfödda talare (första generationens invandrare). Dessutom inkluderades såväl talare som vi i SUF-projektet uppfattade talar multietnolekt och sådana vi uppfattade inte gör det. Talarna valdes således inte slumpmässigt. De benämns här efter med de informantkoder som de tilldelats i taldatabasen (en inledande bokstav som betecknar skoltillhörighet och därefter en siffra mellan 1 och 24 för pojkar och 25 eller högre för flickor).

Huvuddelen av talproven redigerades för att inte innehålla information som skulle kunna avslöja identiteten hos talaren eller andra personer som diskuteras i inspelningarna. I möjligaste mån klipptes också tal från andra talare än måltalaren bort.

Lyssnarna i lyssningstesten var elever på samma gymnasieskolor som där talmaterialet insamlats. De 108 Malmölyssnarna fick lyssna på en delmängd av 30 talprov från Malmö, de 81 Göteborgslyssnarna och 57 Stockholmslyssnarna fick lyssna på vardera 20 talprov från den egna orten. I Malmö fick lyssnarna bara höra talprov från andra gymnasieskolor än den egna, i Stockholm och Göteborg utfördes lyssningstesten efter det att talarna slutat gymnasiet. Varje talprov spelades upp en gång för lyssnarna via högtalare. Lyssnarna fick besvara dels om talaren i talprovet talade multietnolekt (ja eller nej), dels hur säker lyssnaren kände sig på sitt svar (säker, ganska säker, ganska osäker eller osäker). De fick också svara på en fråga om vem de anser talar multietnolekt (talarnas typiska ålder och bakgrund). Istället för termen multietnolekt användes beteckningarna rosengårdssvenska i Malmötestet, gårdstenska i Göteborgstestet och rinkebysvenska i Stockholmstestet.

Lyssningstestens huvudsyfte var att identifiera prov på multietnolekt för den fonetiska undersökningen. Resultaten av lyssningstesten är emellertid också relevanta för följande av SUF-projektets forskningsfrågor:

1. Kan multietnolekterna urskiljas som egna varieteter i förhållande till inlärarespråk och andra lokala ungdomsvarieteter?
2. Använder både flerspråkiga och enspråkiga ungdomar varieteterna?

Lyssningstesten utfördes i samarbete med projektmedlemmarna Sofia Hallin, Natalia Ganuza (Stockholms universitet), Julia Prentice (f. Große,

Göteborgs universitet) och Gudrun Svensson (Linnéuniversitet) (delrapporter finns i Bodén & Große 2006 och Hansson & Svensson 2004).

2.3 Fonetisk undersökning

Av de 70 talproven som användes i lyssningstesten bedömdes 53 entydigt som prov på antingen multietnolekt eller något annat än multietnolekt (chi 2-test, $p < 0,05$). Resterande 17 talprov klassificerade lyssnarna i ungefär lika stor utsträckning som multietnolekt som något annat än multietnolekt ($p > 0,05$). Det var i de 53 entydigt bedömda talproven som typiska uttalsdrag för multietnolekterna i de tre storstadsområdena genom jämförelser eftersöktes. Ytterligare förekomster av några av uttalsdragen har därefter eftersökts i forskningsprojektets taldatabas om 222 talare. Talmaterialet lämpar sig för en första beskrivning av multietnolekternas regionala inslag, likheter och skillnader, men däremot inte för en tillförlitlig uppskattning av de identifierade språkdragens frekvens i multietnolekterna.

Tabell 1. Antal talprov entydigt bedömda som multietnolekt resp. inte multietnolekt, sorterade efter talarnas bakgrund. Inom parentes anges antalet talprov som producerats av kvinnliga resp. manliga talare i varje kategori.

Bedömning enligt lyssnarna ($p < 0,05$)	Talare födda i Sverige		Utlandsfödda talare	
	minst en svenskfödd förälder	utlandsfödda föräldrar	till Sverige vid senast 5 års ålder	till Sverige vid 6 års ålder eller senare
Multietnolekt	4 (2/2)	9 (4/5)	6 (4/2)	8 (3/5)
Inte multietnolekt	12 (3/9)	8 (7/1)	3 (1/2)	3 (3/0)

Av talproven i tabell 1 har 27 producerats av kvinnliga talare och 26 av manliga. Talare av båda könen finns representerade i alla kategorier utom i kategorin utlandsfödda som bedömts tala något annat än multietnolekt. I denna grupp finns bara tre talprov, som samtliga producerats av kvinnliga talare.

Talproven analyserades såväl auditivt som akustiskt. En grovfonetisk transkription gjordes initialt av samtliga 53 talprov, utifrån vilken uttalsdrag identifierades för ytterligare analys i form av en akustisk-fonetisk undersökning. De akustiska analyserna gjordes i talanalysprogrammet Praat (Boersma & Weenink 2011). Resultaten av undersökningen används för att försöka besvara följande av SUF-projektets forskningsfrågor:

1. Vad är karakteristiskt för multietnolekt till skillnad mot andra varieteter på samma ort?
2. Hur skiljer sig multietnolekternas regionala varianter åt från varandra?

3 Resultat och diskussion

3.1 Lyssnarnas förmåga att identifiera multietnolekt

Ett kriterium för att betrakta ungdomarnas utländskt klingande svenska som en språkvarietet är att talarna själva och talare av andra varieteter uppfattar varietetet som specifik och kan definiera vissa typiska språkdrag (Kotsinas 1988). Resultaten av lyssningstesten, graden av överensstämmelse i klassificeringen av talproven, ger en indikation på i vilken utsträckning ungdomar delar samma uppfattning om varietetens typiska språkdrag.

Graden av samstämmighet mellan lyssnarna varierade emellertid beroende på talprov. Vissa talprov tycktes vara uppenbara exempel på multietnolekt ($p < 0,05$), vissa uppenbara exempel på något annat än multietnolekt ($p < 0,05$), och andra kunde inte med enkelhet klassificeras ($p > 0,05$). Detsamma är att förvänta om man ber lyssnare klassificera ett antal talprov exempelvis som 'skånska' eller 'inte skånska'. Samtliga karakteristiska uttalsdrag för en given varietet finns sällan representerade hos en och samma talare, och lyssnare kan kräva fler eller färre typiska drag för att klassificera ett talprov som ett exempel på den aktuella varietetet.

Bruce (2010) har lagt fram hypotesen att det för en given dialekt finns en hierarki bland uttalsdrag med en del som är grundläggande och andra som är mer försumbara för det dialektala intrycket. Man kan anta att en del talprov i lyssningstesten innehöll sådana för multietnolekterna grundläggande särdrag. Samstämmigheten bland lyssnarna i klassifikationerna av talprov som multietnolekt nådde upp till 93 % i Malmö, 93 % i Göteborg och 96 % i Stockholm. Om bara de svar lyssnarna angivit sig vara säkra på beaktades, nådde samstämmigheten upp till 100 %. Resultaten kan tolkas som ett tecken på en medvetenhet bland ungdomarna om vilka – åtminstone de mest grundläggande – språkdragen är som definierar multietnolekterna.

3.2 Multietnolekternas relation till bruten svenska

Ett av SUF-projektets syften var att utreda förhållandet mellan multietnolekterna och inlärarespråk och brytning. I det sammanhanget är det intressant att utvärdera dels om varieteterna har enspråkiga talare, dels om talarna kan kodväxla till en mer standardnära svenska.

I ett tidigare lyssningstest, vars syfte var att kartlägga lyssnarens förmåga att gissa ungdomars förstaspråk, rapporterade Kotsinas (1990) att 98 % av lyssnarna misstog en infödd svensk för en andraspråkstalarare av svenska. I lyssningstesten som avrapporteras här identifierades fyra enspråkiga talare bland de totalt 24 identifierade talarna av multietnolekt: två kvinnliga och två manliga talare (se tabell 1 ovan). Av de fyra enspråkiga talarna är två talares båda föräldrar svenskfödda, och två talare har svenskfödd mamma. Av de sistnämnda har en talare en norsk pappa, och den andra en marockansk pappa. Alla fyra talarna angav svenska som enda förstaspråk i bakgrundsintervjun. De bedömdes som talare av multietnolekt även av lyssnare som på sin svarsblankett angivit att endast personer med utländsk bakgrund talar multietnolekt. Det tycks därmed som man kan lära sig att tala multietnolekt på i stort sett samma vis som vilken annan dialekt av svenska som helst. Detta skiljer därmed multietnolekterna från bruten svenska som – något förenklat – är resultatet av att den enskilde talaren överför (delar av) sitt förstaspråks fonologi till andraspråket (Major 2001).

I sammanhanget är det också värt att nämna att 14 talare med utländsk bakgrund bedömdes tala något annat än multietnolekt. Det är, med andra ord, varken nödvändigt eller tillräckligt att ha en utländsk bakgrund för att uppfattas som talare av multietnolekt.

Ett annat resultat från lyssningstesten med relevans för frågeställningen om förhållandet mellan multietnolekt och inlärarespråk har med multietnolekternas kontextkänslighet att göra. Åtta talare bidrog med två talprov vardera till lyssningstesten. Lyssnarna fick i typfallet höra dessa talare i två olika sammanhang: 1) ett samtal med en eller flera andra ungdomar, t.ex. i en dialog med en klasskamrat, och 2) ett samtal med en vuxen (eller åtminstone ett samtal med en vuxen närvarande), t.ex. i bakgrundsintervjun eller en presentation inför klassen. Lyssnarna var emellertid inte medvetna om att vissa talare förekom flera gånger i testet. Syftet var att testa om varieteterna, såsom det hävdats av exempelvis de intervjuade ungdomarna i Fraurud & Bijvoet (2004), huvudsakligen används när ungdomarna talar sinsemellan, i informella sammanhang utan vuxna närvarande. Lyssningstesten visade att två av talarna övertygande kunde kodväxla: lyssnarna bedömde talarnas ena talprov som multietnolekt och det andra som något annat än multietnolekt ($p < 0,01$). Användningen varierade på det vis som beskrivs i Fraurud &

Bijvoet (2004). En och samma talare uppfattades tala multietnolekt i samtal med jämnåriga men tala något annat än multietnolekt i samtal med vuxna.

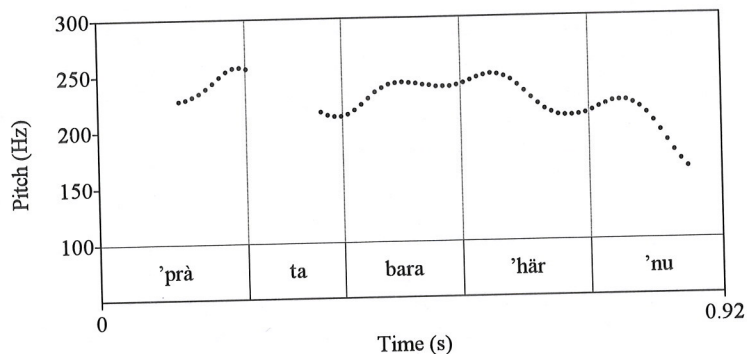
Lyssningstesten visade emellertid också att tre talare bedömdes tala multietnolekt även i situationer där en mer standardnära svenska var förväntad, det vill säga när vuxna var närvarande (i exempelvis bakgrundsintervjun). Medan slangorden blev färre i vuxnas sällskap, tycktes talarna vara mindre benägna att anamma den regionala dialektens uttal och prosodi.

3.3 Ordmelodi i multietnolekterna

Ordaccentkontrasten i svenskan utgör en välkänd svårighet för andraspråkstalarare att lära sig behärska. Andraspråksinlärare har problem med att både uppfatta och producera ordaccenterna (Bannert 1979), det vill säga höra och göra skillnad mellan, exempelvis, det akuta ordet *Pólen* och det grava ordet *pålen*. Ords prosodiska egenskaper transkriberas i det följande med systemet för prosodisk bastranskription (Bruce 1998), det vill säga med symbolerna " för mycket stark framhävmning (fokusering), ' för stark framhävmning (accentuering), , för bibetonning och med symbolen ` över den huvudbetonade stavelsen i grava ord.

Akuta och grava ord är melodiskt olika i de flesta svenska dialekter. Skillnaden kan observeras i grundtonskurvor (F0-kurvor) som en skillnad i läget hos det accentuerade ordets F0-topp och efterföljande F0-fall. F0-toppen i ord med akut accent återfinns tidigare i förhållande till den betonade stavelsen än i ord med grav accent. Det gör den i alla svenska dialekter utom i finlandssvenska som saknar ordaccentkontrast. F0-toppens exakta läge är emellertid dialektspecifikt (Bruce & Gårding 1978).

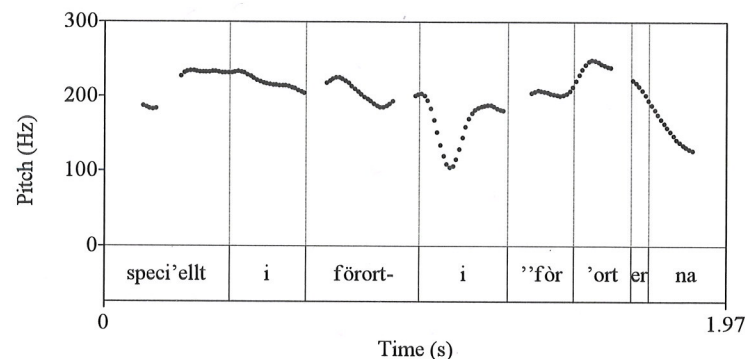
I den sydsvenska som talas i Malmö används de ordaccenterna som Bruce och Gårding (1978) kategoriserar som typ 1A. F0-toppen återfinns i början av den betonade stavelsen i ord med akut accent och i slutet av den betonade stavelsen i ord med grav accent. Detta är också det mönster som vi huvudsakligen finner i de tio talprov som klassificerades som rosengårdssvenska, den nära kopplingen till inläraresvenska till trots. I figur 1 visas det tonala förloppet i ett av talproven. Orden *här* och *nu* är exempel på akuta ord och *prata* är ett ord med grav accent. Grundtonsfrekvensen i orden med akut accent faller genom ordens enda, betonade stavelse, medan grundtonsfrekvensen i ordet med grav accent stiger i den betonade stavelsen och först därefter faller. (Avbrotten i F0-kurvan sammanfaller med tonlösa ljud, under vilka stämbandston saknas.) Accentmönstren är, med andra ord, att betrakta som typiska för en sydsvensk dialekt. Ytterligare exempel ges i figurerna 5 och 6 nedan.

Figur 1. F0-kurva över Malmötalaren E14:s produktion av *prå ta bara 'här 'nu*.

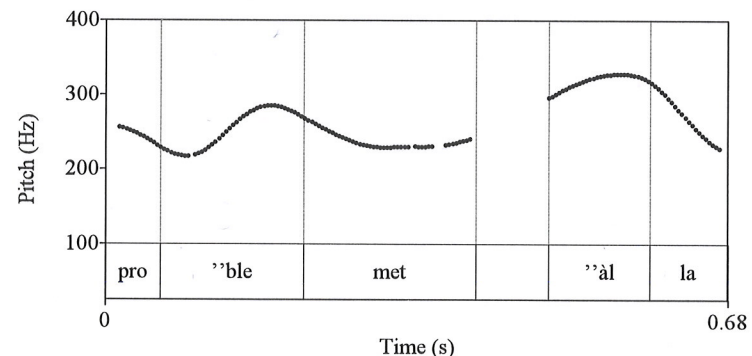
I dialekter som Bruce och Gårding (1978) kategoriserar som typ 2A, till exempel Stockholmsdialekten, har ord med akut accent en tidig F0-topp i den pretoniska stavelsen, och ord med grav accent en topp i början av den betonade stavelsen. Fallet från en topp i den pretoniska stavelsen i akuta ord är omdiskuterad (Riad 2006) och kan inte alltid observeras. I fokus – framhävd ställning – uttalas akuta ord med en F0-topp i slutet av den betonade stavelsen, och i grava ord följs den första toppen av en andra topp. I sammansättningar, som i dialekter av typ 2A alltid uppstår grav accent, associeras den andra F0-toppen med den bibetonade stavelsen.

Talproven som lyssnarna klassificerade som rinkebysvenska i Stockholmstestet visar att ordaccentdistinktionen mestadels upprätthålls. F0-förloppet i figur 2 exemplifierar ordaccentmönstren i ett av talproven. Ordet *speciellt* har akut accent och *förorterna* grav accent. I det ofokuserade ordet med akut accent observeras ingen F0-förändring, och i det fokuserade ordet med grav accent faller F0 svagt i den betonade stavelsen för att stiga till en andra F0-topp i den bibetonade stavelsen. Accentmönstren liknar, med andra ord, de som Bruce och Gårding (1978) beskriver för typ 2A.

Figur 2. F0-kurva av Stockholmstalaren K08:s produktion av *speciellt i förort- i förorterna*. (F0-dalen i ordet *i* är kopplad till en kort passage med knarrig röstkvalitet).

SUF-projektets Stockholmsmaterial avslöjar även avvikande F0-mönster. Perceptuellt framhävda ord med grav accent produceras, exempelvis, inte alltid med två F0-toppar. Å andra sidan har Heldner och Strangert (1997) visat att fokus kan uppfattas även när den fokala stigningen saknas i Stockholms regionala standardvariant. Entoppigheten i fokuserade grava ord behövs därmed inte nödvändigtvis skilja multietnolekten från andra varieteter i samma region. Hos flera talare är emellertid entoppigheten ett resultat av ett sammanfall med de akuta ordens fokala accentmönster, se figur 3.

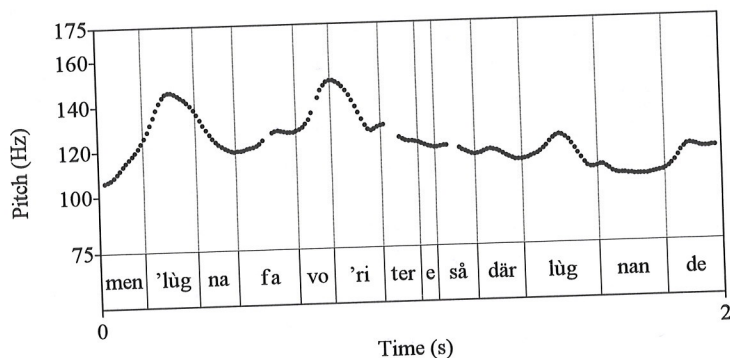

Figur 3. F0-kurva av Stockholmstalaren B12:s produktion av det akuta ordet *problemet* och det grava ordet *alla*. F0 stiger till en topp i slutet av den betonade stavelsen i båda orden.

Den entoppiga realiseringen av fokuserade grava ord exemplifieras av ytterligare en Stockholmsstalare i figur 7 nedan. Ordmelodin i Stockholms multietnolekt bör därför undersökas vidare i en större studie, om möjligt med ett mer kontrollerat talmaterial bestående av eliciterat tal.

I dialekter som Bruce och Gårding (1978) kategoriserar som typ 2B, till exempel Göteborgsdialekten, finns F0-toppen i början av den betonade stavelsen i ord med akut accent och i slutet av den betonade vokalen i ord med grav accent. I fokus följs accenttoppen av en hög ton i ordets högerkant (Bruce & Gårding 1978, Riad & Segerup 2008).

Talproven som lyssnarna i Göteborgstestet klassificerat som gårdstenska uppvisade en skillnad i F0-topparnas läge beroende på ordaccenttyp. Ett ytterligare exempel ges som exempel i figur 4. I det akuta ordet *favoriter* sammanfaller F0-toppens läge med den betonade stavelsens början, och i de grava orden *lugna* och *lugnande* finns F0-topparna något senare i de betonade stavelserna. Yttrandet avslutas med en liten F0-stigning i den sista stavelsen av ordet *lugnande*. Accentmönstren är, med andra ord, i stort sett betrakta som typiska för en dialekt av typ 2B.

Figur 4. F0-kurva av Göteborgstalaren P10:s produktion av *men lugna favoriter e så där lugnande*.

Den frasfinala stigningen till en hög ton i slutet av frasen saknas emellertid i merparten av de talprov som klassificerats som gårdstenska i Göteborgstestet. I den hierarki av uttals särdrag som Bruce föreställde sig finns för varje dialekt tillhör den frasfinala stigningen, tillsammans med det surrande Viby-i:et, Göteborgsdialektens grundläggande särdrag. Båda språkdragen spelar en viktig roll för det dialektala intrycket av göteborgskan. Det finns emellertid mycket få exempel på såväl frasfinala stigningar som Viby-i i de talprov som lyssnarna klassificerade som gårdstenska.

3.4 Multietnolekternas dialektala intryck

”Rosengårdssvenska”, ”gårdstenska” och ”rinkebysvenska” uppfattas av talarna själva som besläktade varianter. I samband med att lyssningstesten utfördes på gymnasieskolorna beskrevs rosengårdssvenskan som ”den skånska motsvarigheten till rinkebysvenska” och gårdstenskan som ”den göteborgska motsvarigheten till rinkebysvenska”, vilket inte gav upphov till invändningar bland lyssnarna. Kotsinas uppmärksammade också forskarvärlden redan i en artikel från 1988 på att varieteter liknande den så kallade rinkebysvenskan fanns eller var under utveckling i andra delar av landet med de lokala dialekterna som bas. Lite är emellertid känt om huruvida det finns faktiska fonetiska likheter mellan dessa varieteter.

En åsikt som framförts till mig av såväl språkvetare som lärare och gymnasieelever är att multietnolekterna är mindre ”dialektala” än andra varieteter i det aktuella området. Det är emellertid en likhet som tar sig olika uttryck på de tre orterna. I Malmö skiljer sig multietnoleket från malmöitiskan genom att dess talare mer sällan använder bakre, uvulära r-ljud och diftonger (Bodén 2007), och i Göteborgs multietnolekt är, som nyss nämnts, surrande Viby-i och frasfinala grundtonsstigningar sällsynta. En mer sparsam användning av tvåtoppiga accenter i Stockholms multietnolekt, om en sådan kan beläggas i ett större talmaterial, skulle vara ytterligare ett exempel på en egenskap som bidrar till ett svagare dialektalt intryck.

3.5 Affrikator i multietnolekterna

Faktiska fonetiska likheter mellan varieteterna i de tre undersökta storstadsområdena finns emellertid också. Ett exempel på en likhet på den segmentella nivån är användningen av affrikator. Affrikatorna skulle mycket väl kunna tillhöra multietnolekternas grundläggande drag i den hierarki av uttals särdrag som Bruce (2010) föreställde sig varje språkvarietet har.

När lyssningstesten utfördes på gymnasieskolorna lade vi märke till att vissa ljudklipp tycktes lättare att bedöma än andra. Lyssnarna markerade ibland sina svar på svarsblanketterna innan hela ljudprovet spelats upp. I Malmö noterade vi att speciellt ett talprov bedömdes snabbt av lyssnarna, i en majoritet av fallen som rosengårdssvenskt. I talprovets inledning (se (1) nedan) uttalas tje-ljudet i ordet *checkar*, /tʃ/, med affrikatan [tʃ].

(1) ja ska gå å plugga lite nu | asså hon checkar språket å sänt | (talare E14 från Malmö)

Frasen *å sånt*, som också förekommer i talprovets inledning, uppgav förvisso Malmölyssnarna vara speciellt vanligt förekommande i rosengårdssvenskan (Ekberg 2007). Tillsammans med lånord som *jalla* (skynda!), *wazzup* (hur är läget?) och *chorda* (sno) angav lyssnarna även vissa helt svenskspråkiga uttryck som typiska för rosengårdssvenska, till exempel *du vet, fattar du* och *å sånt*. Just frasen *å sånt* förekommer emellertid också i talprov som inte klassificerades som rosengårdssvenska. Den har sannolikt inte varit avgörande för det aktuella talprovets klassificering som rosengårdssvenskt. En rimligare hypotes är det är affrikatan som lyssnarna uppfattat och som varit utslagsgivande i bedömningen.

Ett av de tidigare nämnda talproven, som bedömdes som prov på multietnolekt trots att det var klippt från en talsituation där vi inte förväntade oss ungdomsspråk (bakgrundsintervjun med en språkforskare), innehöll också en affrikata. I det talprovet (se (2) nedan) uttalas ordet *chillar* med [ʃ].

(2) äh går hem ti min kusin å chillar | (talare P05 från Göteborg)

Affrikatan ersätter inte tje-ljudet i ett ord som *tjej* utan förekommer bara i vissa nyare lånord. Affrikator finns i tre av de talprov som användes i lyssningstesten. Samtliga bedömdes som exempel på multietnolekt av en statistiskt signifikant majoritet av lyssnarna ($p < 0,01$). De tre talarna har samtliga utländsk bakgrund, men bara en talare har den aktuella affrikatan i sitt förstaspråk.

3.6 Talrytm i multietnolekterna

Vår uppfattning av talrytm kan kopplas till återkommande mönster i det talade språket. Pike (1945) föreslog att språk har isokrona talenheter, som antingen utgörs av stavelsen eller foten. I ett stavelseisokront språk, till exempel franskan, hypotiserade Pike att varje stavelse skulle vara ungefär lika lång. I ett fotisokront språk, som exempelvis engelskan, skulle istället varje fot vara ungefär lika lång. Akustiska mätningar har emellertid inte kunnat visa att någon sådan isokroni existerar (se exempelvis Low, Grabe & Nolan 2001). Det innebär dock inte att indelningen i stavelseisokrona språk (eller språk med stavelserytm) och fotisokrona språk (språk med betoningsrytm) helt förkastats. Dauer (1983) föreslog ett nytt system för rytmklassificering, i vilket alla språk anses mer eller mindre betoningsbaserade. I ett språk som engelskan är betonade stavelser perceptuellt mer framhävda och upptar längre tid än i ett språk som franskan. Low m.fl. (2001) har fångat denna egenskap hos betoningsbaserade språk med ett parvis variabilitetsindex; språk som engelskan uppvisar större vokalisk variabilitet än språk

som franskan. Durationen hos vokalsegment jämförs parvis med durationen hos intilliggande intervokalkiska segment, och indexet fångar därmed rytmiska skillnader som beror på förekomst eller avsaknad av vokalreduktioner, ordbetoning och fonologisk vokallängd.

Kotsinas (1990) presenterar flera egenskaper som skulle kunna kopplas till den "stötighet" som ungdomarna själva anser att "rinkebysvenskan" karakteriseras av. Den första är en avsaknad av assimilationer och reduktioner över ordgränser; istället för *har'nte* säger talarna *har inte* och så vidare. Kotsinas tolkar det som att ordgränserna är mer markerade och relaterar det inte till en annan observation som också rapporteras, nämligen en slags talspråkliga hyperkorrektioner; istället för *iblan* säger talarna *ibland* och så vidare. Båda företeelserna kan emellertid ses som återspeglings av en mindre frekvent användning av reduktioner och assimilationer. Eftersom assimilationer och reduktioner främst drabbar obetonade stavelser bidrar deras frånvaro till en minskad perceptuell skillnad mellan betonade och obetonade stavelser. Tillsammans med den förlängning av fonologiskt korta och förkortning av fonologiskt långa vokaler som Kotsinas också observerat, finns det därmed skäl att betrakta "stötigheten" som kopplad till stavelserytm. Lämpliga data bör insamlas för att testa denna hypotes.

En förskjutning från betoning- till stavelserytm har observerats i ett flertal engelskbaserade språkvarieteter som liksom multietnolekterna uppstått i samband med språkkontakt, till exempel i Nigeriaengelska (Udofot 2003), Maoriengelska (Holmes & Ainsworth 1996) och Singaporeengelska (Low m.fl. 2001). Staccatoliknande talrytm har även beskrivits för den så kallade Nuukdanska (Jacobsen 2000), som talas av enspråkigt dansktalande ungdomar på Grönland, och för de danska och norska multietnolekterna (Quist 2000, Hansen & Pharao 2010, Svendsen & Røyneland 2008).

En genomlysning av de talprov som klassificerades som multietnolekt i lyssningstesten ger visst stöd för att assimilationer och reduktioner är mer sällsynta i multietnolekterna än i respektive lokala varietet. I ett av talproven från Stockholm, exempelvis, avstår talaren (B31) från att dra ihop *känner du* till *känneru*, vilket där får anses vara den förväntade formen i ett informellt samtal mellan ungdomar. Det är emellertid långt ifrån alla förväntade assimilationer och reduktioner som uteblir. När förväntade assimilationer och reduktioner uteblir är det emellertid en mycket iöronfallande egenskap hos multietnolekterna, som såväl professionella imitatorer som lekmän gärna plockar upp och till och med överdriver.

Ett annat återkommande mönster med relevans för intrycket av talrytmen i multietnolekterna utgör de tydliga frasfinala förlängningarna. De ger intryck av att vara mer omfattande i multietnolekterna än i andra varianter av svenska.

I SUF-projektets material finns betydande final förlängning belagd i samtliga storstadsområden. Eftersom en längre duration är betoningens främsta korrelat i svenskan (Bruce 1998) kan de frasfinala förlängarna analyseras och beskrivas som betoningstillägg. Det perceptuella intrycket stöder en sådan analys. Enstaviga ord i frasfinal position upplevs som fokuserade (även när de är kontextuellt givna/kända), se (3), och i flerstaviga ord upplevs den sista stavelsen som betonad (även när den är lexikalt obetonad), se (4) och (5).

(3) e de sant skojar du	(talare P10 från Göteborg)
(4) pi ja dissa alla ¹	(talare E04 från Malmö)
(5) nu ja e hemma hos en polare	(talare P05 från Stockholm)

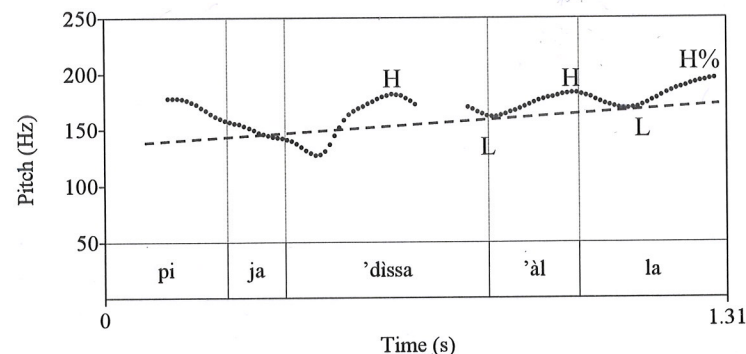
Till intrycket av framhävnin bidrar möjligen de tonala rörelser som ofta kan observeras i de förlängda slutstavelsernas F0-förlopp (se figurerna 5 och 6 nedan). Tonala rörelser i frasens slut, exempelvis stigningar till en hög gränston, upplevs emellertid inte som betoning i standardvarianter av svenska. Däremot bidrar sannolikt oreducerade slutstavelser till intrycket av betoningstillägg i frasfinal ställning.

3.7 Satsmelodi i multietnolekterna

”Stötigheten” i multietnolekterna kan utöver temporala korrelat också ha tonala korrelat, det vill säga vara relaterad till satsmelodin. Upplevelsen av en annorlunda satsmelodi kan vara kopplad till lokala tonala förlopp, såsom ordaccenter och gränstoner, och mer globala förlopp, såsom deklinationen (det svagt fallande grundtonsförloppet i en fras eller ett yttrande).

Betoningstilläggen som diskuterades ovan förekommer i SUF-projektets Malmömaterial även i kombination med en satsmelodi som utmärks av en avsaknad av deklination. I figur 5 visas F0-förloppet i *pi ja(g) dissa(de) alla*. Den förlängda slutstavelsen i *alla* sammanfaller med en hög gränston och den normalt sluttande grundtonskurvan stiger svagt.

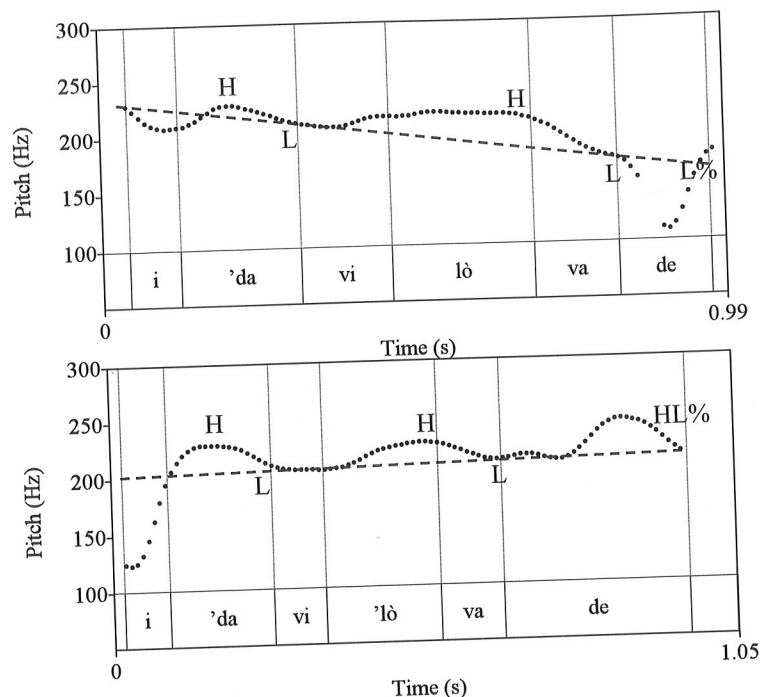
¹ Inledningen i (4), som här transkriberats *pi*, tillhör en mängd smackljud och andra korta läten med oklar betydelse som tycks frekventa i multietnolekterna men som ännu inte varit föremål för vetenskapliga studier.

Figur 5. F0-kurva över Malmötalaren P04:s produktion av *pi ja dissa alla*. Ordaccenterna transkriberas som en följd av en H(ög) och en L(åg) ton och gränstonen som H%. Den streckade linjen genom de låga tonerna visar att deklination saknas.

I SUF-projektets inspelningar av Malmöungdomar finns ett samtal som avslöjar en medvetenhet om ovanbeskrivna mönster som ett av de språkdrag som definierar multietnolekten. I inspelningen förklarar en talare, som själv blev bedömd som talare av rosengårdssvenska i Malmötestet, hur man talar i Rosengård, se (6). Hon exemplifierar rosengårdssvenskan med *ida(g) vi lovade* som har rak ordföljd där omvänd är förväntad. Den raka ordföljden i multietnolekterna beskrivs i Ganuza (2008). Talaren yttrar sitt exempel två gånger: först med en typisk sydsvensk frasering och därefter med ovanbeskrivna prosodiska mönster. F0-förloppet i de två förekomsterna visas i figur 6.

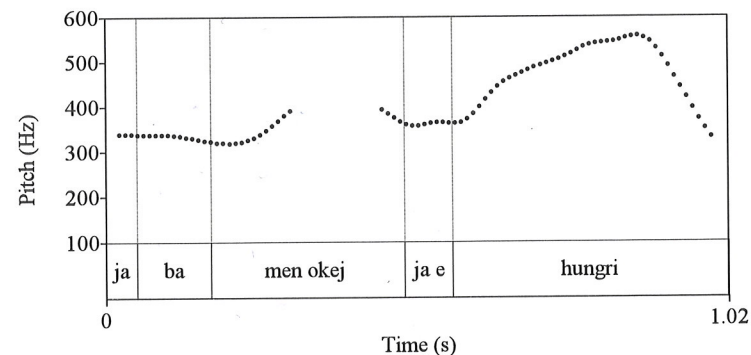
- (6)
- *de e ofta så | typ i rosengård* |
 - va då |
 - nä inte holma |
 - du i rosengård så pratar
 - xxx limhamn |
 - dom faktist bra |
 - ja dom snackar så i rosengård |
 - *ida vi lovade* | *så snackar ni* | *ida vi lovade* |
 - vem snackar så |
 - *dom från rosengård* |
- (kursiv stil=talare D49 från Malmö)

Figur 6. F0-kurva av Malmötalaren D49:s första och andra produktion av *ida vi lovade*. Ordaccenterna transkriberas som en följd av en H(ög) och en L(åg) ton och gränstonerna som L% och HL%. De streckade linjerna visar de globala F0-förloppen. (Knarrig röstkvalitet ger upphov till F0-dalar i den övre frasens slut och den nedre frasens början).

I den första förekomsten (överst) faller F0 svagt, och man kan observera en tonal nedtrappning av ordaccenterna. Den obetonade frasfinala stavelsen (*de*) är förlängd och uttalas med en något längre duration än den föregående obetonade stavelsen (*va*). Det prosodiska mönstret överensstämmer därmed med beskrivningar av sydsvensk frasering (Hansson 2003). I den andra förekomsten (nederst) saknas emellertid deklination, och den frasfinala stavelsen (*de*) upplevs som betonad. Den finala förlängningen är betydande och sammanfaller med ett stig-fall i grundtonen. Talaren reducerar *idag* till *ida* men däremot inte *lovade* till *lova*. Betoningslägget kombineras således med en satsmelodi som ytterligare bidrar till Malmö multietnolekts främmande "sound".

Ett annat tonalt förlopp i SUF-projektets databas finns belagt i alla tre storstadsområdena. Det består av ett stort tonomfång som uppnås genom ovanligt höga F0-värden i det entoppigt fokuserade ordet. Ett exempel ges i figur 7.

Figur 7. F0-kurva av Stockholmstalaren L31:s produktion av *ja ba men okej*, med normalt F0-omfång, och *ja e hungri*, med stort F0-omfång.

Språkmelodin har vissa likheter med ett arabiskt mönster som beskrivits av Kulk m.fl. (2003) och upplevs som främmande för det svenska språket. Det är emellertid inte högfrekvent i SUF-materialet utan tycks huvudsakligen användas i utrop och retoriska frågor (Bodén 2010).

3.8 Skillnader mellan multietnolekterna

De olika regionala varianterna av multietnolekt skiljer sig åt genom sina olika regionala inslag: de skånska i den så kallade rosengårdssvenskan, de göteborgska i den så kallade gårdstenskan och de stockholmska i den så kallade rinkebysvenskan. De "främmande" dragen i multietnolekterna är inte heller alla gemensamma. Det har redan framkommit i beskrivningen av suprasegmentella egenskaper i multietnolekterna ovan. Skillnaderna finns också på den segmentella nivån. Ett exempel är det raspiga uttalet av sje-ljudet, /ʃ/. Kotsinas (1992) har beskrivit det i språkbruket i Stockholms invandratäta förorter och det finns också belagt i SUF-projektets Stockholmsmaterial. Det används däremot inte av någon av de tio identifierade talarna av multietnolekt i Malmö.

4 Avslutande diskussion

Multi-etnolekterna tycks utgöra förhållandevis urskiljbara varieteter. De skiljer sig från inläraarsvenska och brytning genom att bland annat ha enspråkiga talare med svenska som förstaspråk. De har ett antal specifika drag som kan läras in och som det finns en viss medvetenhet kring. Lyssningstesten som avrapporterats ovan visar att en utländsk bakgrund varken är nödvändig eller tillräcklig för att bli bedömd som talare av multi-etnolekt. Multi-etnolekternas uttal har därmed bara en indirekt koppling till brytning. För att försäkra sig om att de ”främmande” uttalsdragen i multi-etnolekterna inte tillhör enskilda talares idiolekt, ska språkdragen kunna beläggas även hos talare som inte har de aktuella dragen i sina förstaspråk. Det låter sig också göras, vilket vi här sett i bland annat affrikatornas fall.

Uttalsbeskrivningen ovan identifierar vissa uttalsdrag som gemensamma för de undersökta multi-etnolekterna i Malmö, Göteborg och Stockholm. En förklaring till dessa likheter skulle kunna vara att varieteterna i Malmö, Göteborg och Stockholm samtliga präglas av drag som är omarkerade och vanliga i världens språk. Omarkerade drag finns i många av språkförändrarnas förstaspråk på samtliga orter. Dessutom karakteriseras språkkontaktsituationer av en hög grad av förenkling och användning av omarkerade drag, oavsett vilka språken i kontakt är. Rak ordföljd är omarkerad (till skillnad från V2), främre r-ljud är vanligare än bakre, surrande Viby-i tillhör en tämligen frekvent vokaltyp som dock inte utgör den vanligaste i-vokalen i världens språk (Engstrand m.fl. 1998) och så vidare. Det är sannolikt också egenskaper i svenskan som ligger till grund för varieteternas lika ”sound”, till exempel de svårigheter som svenskan bjuder på i inläringssituationen. Vissa uttalsdrag är svårare än andra att lära sig, och de blir speciellt ofta utbytta mot andra ljud (Johansson 1973). Förklaringarna är nära kopplade till varandra och har båda ett visst förklaringsvärde, men samtidigt måste man konstatera att de inte helt kan förklara varför varieteterna låter som de gör. I multi-etnolekten i Malmö används, till exempel, typiska sydsvenska ordaccenter. Ordaccenter är svåra för andraspråksinlärare att lära sig, finns inte i särskilt många av världens språk och försvinner oftast i språkkontaktsituationer (jämför till exempel med finlandssvenskan). En annan förklaring ges av den s.k. gravitations- eller kaskadmodellen: språkförändringarna kan ha spridits från stad till stad (Trudgill 1974, Labov 2003).

De fonetiska likheterna mellan multi-etnolekterna är emellertid inte särskilt många till antalet. Det är inte ens så att alla de ”främmande” dragen i multi-etnolekterna är gemensamma. Avstampet som multi-etnolekterna tar i respektive regional variant av svenska är desto större, och det påverkar kanske också vilka utländskt klingade uttalsdrag som får fäste. Lite tillspetsat

kan man hävda att vissa uttalsdrag får fäste just på grund av att de skiljer sig från den regionala dialekten. Vi har exempelvis sett att ett flertal uttalsdrag saknas i multi-etnolekterna som man, i linje med Bruces (2010) hypotes om en hierarki av uttalsdrag, skulle kunna klassa som grundläggande för det dialektala intrycket i respektive områdes standardvariant. I Malmö, där den prosodiska frasen i typfallet slutar lågt, finns ett F0-förlopp i multi-etnolekten som slutar högt. I Göteborg, å andra sidan, där standardvarianten avslutar prosodiska fraser högt, avstår talarna av multi-etnolekt från en grundtonsstigning.

Andra språkljuds användning i multi-etnolekterna, till exempel affrikatornas, får kanske en skjuts av att de så motvilligt används av enspråkiga talare av svenska. Affrikator är inte artikulatoriskt svåra att frambringa och förekommer i finlandssvenskan. I Lindströms (2004) avhandling om engelska inslag i talad svenska kan man emellertid utläsa ett visst motstånd mot att tala engelskans affrikator. Det är huvudsakligen i lånord där affrikatans t-förslag återspeglas i skriften som de får ett källspråkslikt uttal (det vill säga i ord som *Thatcher* och *Baywatch* men däremot inte i *Charles*). Kristiansen (2006) har föreslagit att allofoner har en dubbel funktion i språket. De utgör först och främst en möjlig realisering av ett fonem: multi-etnolekternas [tʃ] är, liksom finlandssvenskans [tʃ], en allofon till fonemet /ç/. Därutöver kan allofonerna också utgöra perceptuellt iöronfallande och olika subfonematiska kategorier med social betydelse. Allofonen [tʃ] i multi-etnolekterna kan antas ha fått en sådan social betydelse, den låter lyssnaren kategorisera och karakterisera talaren. Den tycks därmed fungera som en markör som skickar signaler till lyssnaren om talarens gruppidentitet. (Allofonen [tʃ] bidrar på samma sätt till lyssnarens kategorisering av talare som finlandssvenska.) Alla de talprov som innehöll affrikator bedömdes som exempel på multi-etnolekt, inklusive ett talprov som klippts ur en formell intervju-situation.

I intervjuer som genomfördes med ungdomar 2000 beskrevs den så kallade rinkebysvenskan som ett ”kompisspråk”, ett gruppspråk som används när ungdomarna talar sinsemellan, i informella sammanhang utan vuxna närvarande (Fraurud & Bijvoet 2004). Att ungdomar i SUF-projektets data använder multi-etnolekternas specifika språkdrag i formella samtal med vuxna och att ungdomarna även uppfattar dessa som talare av multi-etnolekt, antyder att varieteterna är under förändring. Jag tar det inte för omöjligt att talarna kommer att behålla vissa uttalsdrag i vuxen ålder, och att det – för att låna Gösta Bruces ord (2010: 207) – är en ”dialektfödsel som just nu äger rum inför öronen på oss”.

Litteratur

- Bannert, Robert. 1979. Ordprosodi i invandrarundervisningen. Praktisk lingvistik 3. Lund: Institutionen för lingvistik vid Lunds universitet.
- Bijvoet, Ellen. 2003. Attitudes towards "Rinkeby Swedish", a group variety among adolescents in multilingual suburbs. I: Fraurud, K. & Hyltenstam, K. (red.), *Multilingualism in Global and Local Perspectives. Selected Papers from the 8th Nordic Conference on Bilingualism*. Stockholm: Centre for Research on Bilingualism, Stockholm University & Rinkeby Institute of Multilingual Research, 307–318.
- Bodén, Petra. 2007. "Rosengårdssvensk" fonetik och fonologi. I: Ekberg, L. (red.), *Språket hos ungdomar i en flerspråkig miljö i Malmö. Nordlund 27. Småskrifter från Nordiska språk vid Lunds universitet*. Lund: Språk- och litteraturcentrum vid Lunds universitet, 1–47.
- Bodén, Petra. 2010. Pronunciation in Swedish multiethnolect. I: Quist, P. & Svendsen, B.A. (red.), *Multiethnic Urban Scandinavia. New Linguistic Practices. Clevedon: Multilingual Matters*, 65–78.
- Bodén, Petra & Große [Prentice], Julia. 2006. Youth language in multilingual Göteborg. *Proceedings from Fonetik 2006*. Lund: Språk- och litteraturcentrum vid Lunds universitet, 17–20.
- Boersma, Paul & Weenink, David. 2011. Praat: doing phonetics by computer. Institute of Phonetic Sciences, University of Amsterdam. Datorprogram hämtat i april 2011 från <http://www.praat.org>.
- Bruce, Gösta. 1998. Allmän och svensk prosodi. Praktisk lingvistik 16. Lund: Institutionen för lingvistik vid Lunds universitet.
- Bruce, Gösta. 2010. Vår fonetiska geografi: Om svenskans accenter, melodi och uttal. Lund: Studentlitteratur.
- Bruce, Gösta & Gårding, Eva. 1978. A Prosodic Typology for Swedish Dialects. I: Gårding, E., Bruce, G. & Bannert, R. (red.), *Nordic Prosody: Papers from a symposium*. Malmö: Institutionen för lingvistik vid Lunds universitet, 219–228.
- Dauer, Rebecca M. 1983. Stress-timing and Syllable-timing Reanalyzed. *Journal of Phonetics* 11, 51–62.
- Ekberg, Lena. (red.) 2007. Språket hos ungdomar i en flerspråkig miljö i Malmö. Nordlund 27. Småskrifter från Nordiska språk vid Lunds universitet. Språk- och litteraturcentrum vid Lunds universitet.
- Engstrand, Olle, Björnsten, Sven, Lindblom, Björn, Bruce, Gösta & Eriksson, Anders. (1998). Hur udda är Viby-i? Experimentella och typologiska observationer. *Folkmålsstudier* 39, 83–95.
- Eriksson, Anders. 2000. Frågor och svar: om dialekter. Ska den så kallade Rinkebysvenskan räknas som en ny svensk dialekt? SweDia 2000. Department of Philosophy, Linguistics and Theory of Science, University of Gothenburg. http://swedia.ling.gu.se/faq/faq_dialekt_h.html. Hämtad den 9 september 2011.
- Fraurud, Kari & Bijvoet, Ellen. 2004. Multiethniskt ungdomsspråk och andra varieteter av svenska i flerspråkiga miljöer. I: Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur, 389–418.
- Ganuza, Natalia. 2008. Syntactic variation in the Swedish of Adolescents in Multilingual Urban Settings. Stockholm: Centre for Research on Bilingualism, Stockholm University.
- Gårding, Eva. 1974. Kontrastiv prosodi. Lund: LiberLäromedel.
- Hansen, Gert F. & Pharao, Nicolai. 2010. Prosody in the Copenhagen Multiethnolect. I: Quist, P. & Svendsen, B.A. (red.), *Multiethnic Urban Scandinavia. New Linguistic Practices. Clevedon: Multilingual Matters*, 79–95.
- Hansson [Bodén], Petra. 2003. Prosodic Phrasing in Spontaneous Swedish. *Travaux de l'institut de linguistique de Lund* 43. Lund: Institutionen för lingvistik vid Lunds universitet.
- Hansson [Bodén], Petra & Svensson, Gudrun. 2004. Listening for "Rosengård Swedish". I: Branderud, P. & Traunmüller, H. (red.), *Proceedings FONETIK 2004*. Stockholm: Institutionen för lingvistik vid Stockholms universitet, 24–27.
- Heldner, Mattias & Strangert, Eva. 1997. To what extent is perceived focus determined by F0-cues? *Eurospeech '97 Proceedings*. Rhodes, Greece: ESCA, 875–877.
- Holmes, J. & Ainsworth, H. 1996. Syllable-timing and Maori English. *Te Reo* 39, 75–84.
- Jacobsen, Birgitte. 2000. Sprog i kontakt. Er der opstået en ny dansk dialekt i Grønland? En pilotundersøgelse. *Grønlandsk kultur- og samfundsforskning* 98/99, 37–50.
- Johansson, Faith Ann. (1973). Immigrant Swedish Phonology. *Travaux de l'institut de linguistique de Lund* IX. Lund: CWK Gleerup.
- Kotsinas, Ulla-Britt. 1988. Rinkebysvenska – en dialekt? I: Linell, P., Adelswärd, V., Nilsson, T. and Petersson, P. A. (red.), *Svenskans beskrivning* 16. SIC. 21a. Linköping: Universitetet i Linköping, 264–278.
- Kotsinas, Ulla-Britt. 1990. Svensk, invandarsvensk eller invandrare. Om bedömningar av "främmande" drag i svenskt talspråk. I: Tingbjörn, G. (red.), *Andra symposiet om svenska som andraspråk i Göteborg 1989*. Stockholm: Scriptor, 244–273.
- Kotsinas, Ulla-Britt. 1991. Attityder till Stockholmsspråk. I: Berge, K. L. & Kotsinas, U.-B. (red.), *Storstadsspråk och storstadskultur i Norden*. Mins. 34. Stockholm: Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet, 163–184.
- Kotsinas, Ulla-Britt. 1992. Sex differences in young people's language in Stockholm. I: Gunnarsson, B.-L. & Liberg, C. (red.), *Språk, språkbruk och kön. Rapport från ASLA:s nordiska symposium, Uppsala 7–9 november 1991*. (ASLA:s skriftserie nr 5). Uppsala, 209–220.
- Kotsinas, Ulla-Britt. 2000. Pidginization, creolization and creoloids in Stockholm, Sweden. I: Gunnarsson, B.-L., Hellberg, S. & Svartholm, K. (red.), *Kontakt, variation och förändring – studier i Stockholmsspråk. Ett urval uppsatser av Ulla-Britt Kotsinas*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International, 160–190.
- Kristiansen, Gitte. 2006. Towards a usage-based cognitive phonology. *International Journal of English Studies* 6 (2), 107–140.
- Kulk, F., Odé, C. & Woidich, M. 2003. The intonation of colloquial Damascene Arabic: A pilot study. In *Proceedings* 25. Institute of Phonetic Sciences, University of Amsterdam, 15–20.
- Källström, Roger. 2010. Literary Use of Multiethnic Youth Language: Noninversion in Swedish Fiction. I: Quist, P. & Svendsen, B.A. (red.), *Multiethnic Urban Scandinavia. New Linguistic Practices. Clevedon: Multilingual Matters*, 142–155.

- Källström, Roger & Lindberg, Inger. (red.) 2011. Young Urban Swedish. Variation and change in multilingual settings. Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap 14. Göteborg: Institutionen för svenska språket vid Göteborgs universitet.
- Labov, William. 2003. Pursuing the cascade model. I: Britain, D. & Cheshire, J. (red.), *Social Dialectology: In Honor of Peter Trudgill*. Amsterdam: John Benjamins.
- Lindström, Anders. 2004. English and Other Foreign Linguistic Elements in Spoken Swedish. Studies of Productive Processes and Their Modelling Using Finite-State Tools. Linköping: Department of Computer and Information Science, Linköping University.
- Low, Ee Ling, Grabe, Ester & Nolan, Francis. 2001. Quantitative characterisations of speech rhythm: Syllable-timing in Singapore English. *Language and Speech* 43 (4), 377–401.
- Major, Roy C. 2001. *Foreign Accent: The Ontogeny and Phylogeny of Second Language Phonology*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Pike, Kenneth. 1945. *The Intonation of American English*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Quist, Pia. 2000. Ny københavnsk 'multietnolekt'. Om sprogbrug blandt unge i sprogligt og kulturelt heterogene miljøer. *Danske Talesprog* 1. København: C.A. Reitzels Forlag, 143–212.
- Riad, Tomas. 2006. Scandinavian accent typology. I: Viberg, Å. (red.) Special issue on Swedish. *Sprachtypologie und Universalienforschung* 59, 36–55.
- Riad, Tomas & Segerup, My. 2008. Phonological association of tone. Phonetic implications in West Swedish and East Norwegian. I: Eriksson, A. & Lindh, J. (red.), *Proceedings FONETIK 2008*. Göteborg: Institutionen för lingvistik vid Göteborgs universitet, 93–96.
- Svendsen, Bente A. & Quist, Pia. 2010. Introduction. I: Quist, P. & Svendsen, B.A. (red.), *Multiethnic Urban Scandinavia. New Linguistic Practices*. Clevedon: *Multilingual Matters*, xiii–xxiii.
- Svendsen, Bente A. & Røyneland, Unn. 2008. Multiethnolectal facts and functions in Oslo, Norway. *International Journal of Bilingualism* 12 (1 & 2), 63–83.
- Svenska Akademien. 2006. Svenska Akademiens ordlista över svenska språket. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Thelander, Mats & Josephson, Olle. 26 maj 2006. PS från Språknämnden. Dagens Nyheters nätupplaga. <http://www.dn.se/kultur-noje/ps-fran-spraknamnden-1.682352>. Hämtad den 9 september 2011.
- Trudgill, Peter. 1974. Linguistic Change and Diffusion: Description and Explanation in Sociolinguistic Dialect Geography. *Language in Society* 2, 215–246.
- Udofot, Inyang. 2003. Stress and rhythm in the Nigerian accent of English: A preliminary investigation. *English World-Wide* 24: 2, 201–220.
- Witt-Brattström, Ebba. 13 maj 2006. Miljonsvenskan – en mediebluff. Dagens Nyheters nätupplaga. <http://www.dn.se/kultur-noje/miljonsvenskan-en-mediebluff-1.695563>. Hämtad den 9 september 2011.